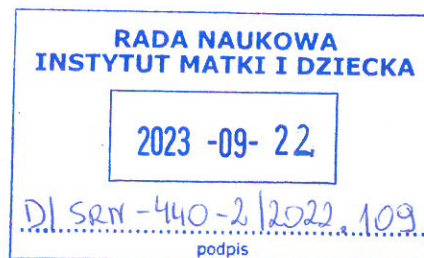

Dr hab. n. med. Grzegorz Surkont
Klinika Ginekologii Operacyjnej i Onkologicznej
I Katedra Ginekologii i Położnictwa
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Łódź, 5 września 2023r.

Recenzja pracy doktorskiej
pt. „Ocena występowania obturacyjnego bezdechu podczas snu u kobiet z zespołem pęcherza
nadreaktywnego - ocena korelacji z nasileniem choroby”
autorstwa lek. Ewy Chotkowskiej

W przedstawionej do recenzji rozprawie doktorskiej autorstwa lek. Ewy Chotkowskiej pod tytułem „Ocena występowania obturacyjnego bezdechu podczas snu u kobiet z zespołem pęcherza nadreaktywnego - ocena korelacji z nasileniem choroby” przeanalizowano istotne aspekty zespołu pęcherza nadreaktywnego (OAB) i obturacyjnego bezdechu podczas snu (OBPS). Biorąc pod uwagę skalę rozpowszechnienia OAB, jak również OBPS u kobiet uważam, że dobór tematu pracy doktorskiej lek. Ewy Chotkowskiej jest ważny dla klinicystów.

Przedstawiona praca doktorska liczy 100 stron, ma układ typowy dla tego typu opracowań i składa się z następujących części: spis treści, wykaz skrótów, wstęp, cele pracy, materiał i metody, wyniki, dyskusja i wnioski. Ponadto w pracy znajdują się streszczenia w języku polskim i języku angielskim, bibliografia oraz wykaz tabel. Bibliografia obejmuje umiejętnie dobrane, aktualne, 154 pozycje piśmiennictwa autorów polskich i zagranicznych, odnoszących się do omawianego tematu.

W szczególnie napisanym wstępie autorka przedstawiła obowiązujące definicje, teorie dotyczące przyczyn powstawania, objawy, metody diagnostyczne i leczenie zarówno OAB, jak i OBPS, w oparciu o dostępne piśmiennictwo. Powyższe zagadnienia zostały przedstawione bardzo dokładnie i w sposób przejrzysty.

Zarówno cel pracy jak również hipotezy zostały jasno przedstawione. Celem głównym pracy była ocena występowania obturacyjnych bezdechów podczas snu u pacjentek z objawami zespołu pęcherza nadreaktywnego oraz ocena korelacji między nasileniem OBPS i nasileniem OAB. Celem dodatkowym była ocena korelacji między nasileniem objawów OAB z wybranymi czynnikami natury psychologicznej, takimi jak bezsenność, nadużywanie alkoholu i palenie papierosów.

Autorka postawiła hipotezę, że u pacjentek z OAB częściej występuje obturacyjny bezdech podczas snu niż u pacjentek bez objawów OAB, oraz że objawy i nasilenie OBPS koreluje z występowaniem i nasileniem OAB oraz z wybranymi czynnikami natury psychologicznej (depresja, używanie alkoholu, palenie papierosów) i zaburzeniami jakości snu.

Do badania zostały zakwalifikowane 84 pacjentki chorujące na zespół pęcherza nadreaktywnego zrekrutowane w Poradni Uroginekologicznej Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie. Do grupy kontrolnej zostały włączone 64 kobiety, będące pacjentkami Poradni Ginekologicznej Instytutu. Kryteria włączenia i wyłączenia pacjentek z obu badanych grup zostały szczegółowo przedstawione.

W rozdziale: „Materiał i metody” omówiono dokładnie użyte narzędzia diagnostyczne w kierunku OAB: wywiad uroginekologiczny, badanie ginekologiczne i odpowiednie kwestionariusze: test trzech pytań, test Stameya, ICIQ-SF (International Consultation on Incontinence Questionnaire-Urinary Incontinence Short Form), IUSS (Indevus Urgency Severity Scale), UDI-6 (Urogenital Distress Inventory). Opisano narzędzia diagnostyczne OBPS: skala senności Epworth (ESS) i Kwestionariusz Berliński. Do obiektywnego rozpoznania OBPS autorka posłużyła się badaniem nocnym podczas snu za pomocą aparatu przenośnego Watch-PAT. Do oceny wybranych czynników natury psychologicznej użyto następujących kwestionariuszy: do przesiewowej oceny depresji użyto Kwestionariusza Zdrowia Pacjenta, celem identyfikacji osób nadużywających alkohol i uzależnionych Kwestionariusz AUDIT-C (The Alcohol Use Disorders Identification Test – Consumption), do oceny uzależnienia od preparatów nikotynowych Kwestionariusz Fagerströma (Fagerstrom Test for Nicotine Dependence –FTND)

Uzyskane wyniki zostały poddane prawidłowej analizie statystycznej za pomocą programu Statistica. Zostały one przedstawione w postaci tabel. W celu ułatwienia czytelności warto byłoby uzupełnić pracę o ryciny i wykresy.

Autorka przedstawiła wnioski podstawowe i dodatkowe, które zostały prawidłowo postawione na podstawie uzyskanych wyników. Istotne są wnioski praktyczne dotyczące badań przesiewowych w kierunku OBPS u kobiet z OAB. Również u pacjentek z OBPS wskazane byłoby badanie przesiewowe w zakresie występowania zespołu pęcherza nadreaktywnego i nietrzymania moczu, co mogłoby przyspieszyć rozpoznanie objawów z dolnego odcinka dróg moczowych, zmniejszyć stygmatyzację i poprawić komfort życia pacjentów z OBPS.

W dyskusji autorka zestawiała otrzymane wnioski z dostępnymi danymi literaturowymi. Zwraca uwagę niewielką liczbą dostępnych w literaturze badań dotyczących występowania OBPS u pacjentek z OAB, co powoduje, że uzyskane wyniki mają dużą wartość praktyczną. Należy podkreślić, że istotnym walorem pracy doktorskiej lek. Ewy Chotkowskiej jest niewątpliwie metodyka badań diagnostycznych OBPS jak również OAB z wykorzystaniem zwalidowanych kwestionariuszy oraz badania polisomnograficznego. W większości dotychczasowych prac skupiano się na odwrotnej zależności - określeniu częstości występowania OAB wśród pacjentów z OBPS. Są to prace najczęściej ankietowe, mało jest dostępnych prac potwierdzających OBPS za pomocą badań obiektywnych, takich jak badanie polisomnograficzne, jak u autorki.

We wniosku podstawowym nr 2 znalazło się powtórzenie: „OAB u kobiet może zwiększać zwiększa ryzyko występowania umiarkowanych i ciężkich postaci OBPS”. W badaniu nie wykorzystano obiektywnych badań dotyczących wysiłkowego nietrzymania moczu oraz OAB suchego i mokrego np. próba kaszlowa, dzienniczek mikcji, test podpaskowy, badanie urodynamiczne. Nie znalazłem informacji o tym, czy pacjentki będące po menopauzie stosowały estrogeny dopochwowo oraz hormonalną terapię menopauzy. Uwagi te nie umniejszają wysokiej oceny przedstawionej mi do recenzji pracy, tym bardziej, że badanie wskazuje bardzo ciekawe kierunki kolejnych badań np. czy reakcja na zastosowane leczenie OAB (np. estrogeny, różne sposoby farmakoterapii) koreluje z nasileniem OBPS.

Biorąc pod uwagę całość rozprawy doktorskiej stwierdzam, iż przedstawiona do recenzji praca doktorska autorstwa lek. Ewy Chotkowskiej „Ocena występowania obturacyjnego bezdechu podczas snu u kobiet z zespołem pęcherza nadreaktywnego - ocena korelacji z nasileniem choroby” spełnia wszelkie wymogi stawiane rozprawom doktorskim określonym w art. 13 ust. 1 z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (DzU. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) i dlatego zwracam się z wnioskiem do Rady Naukowej przy Instytucie Matki i Dziecka o dopuszczenie do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku,

Dr hab. n. med. Grzegorz Surkont

Dr hab. n. med. Grzegorz Surkont
specjalista ginekolog-położnik
2629198